

Informacje finansowe i niefinansowe w raporcie zintegrowanym – praktyka spółek notowanych na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie

*EWA WALIŃSKA**,
*BOGUSŁAWA BEK-GAIK***,
*JACEK GAD****

Streszczenie

Głównym celem artykułu jest próba klasyfikacji raportu zintegrowanego jako raportu finansowego bądź niefinansowego poprzez analizę jego zawartości informacyjnej, a także ustalenie, jak zmieniła się forma raportu zintegrowanego oraz jakie relacje występowały między nim a sprawozdaniem finansowym i sprawozdaniem z działalności w latach 2013–2016. Wnioski badawcze sformułowano na podstawie analizy raportów zintegrowanych opublikowanych przez spółki notowane na GPW w Warszawie w latach 2013–2016. Raporty pochodziły ze stron internetowych badanych spółek. W ramach badania ustalono, że nie wypracowano również jednolitej formuły i zakresu tego raportu, chociaż wyniki badań potwierdziły, że był to raport zawierający głównie informacje niefinansowe. Informacje finansowe występowały w nim sporadycznie lub nie występowały wcale. Dodatkowo należy podkreślić, że większość informacji niefinansowych to oryginalne informacje, występujące tylko w tym raporcie.

Słowa kluczowe: raport zintegrowany, sprawozdawczość finansowa, sprawozdawczość niefinansowa, informacje finansowe, informacje niefinansowe.

Abstract

Financial and non-financial information in the integrated report – the practice of companies listed on the Warsaw Stock Exchange

The main aim of the article is to attempt to classify the integrated report as a financial or non-financial report by analyzing its information content. The article also aims to determine how the form of the integrated report was changing and what relations existed between this type of report, the financial statement and the management report in 2013–2016. The research conclusions were based on analysis of integrated reports published by companies listed on the Warsaw Stock Exchange in the years 2013–2016. Reports were collected from the websites of the surveyed companies. As part of the study, it was found that there was no uniform form and scope of this report, although results of the research confirmed that it was a report containing mainly non-financial information. Financial information occurred occasionally or did

* Prof. dr hab. Ewa Walińska, Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania, Katedra Rachunkowości, ewa.walinska@uni.lodz.pl

** Dr hab. Bogusława Bek-Gaik, prof. AGH, Akademia Górniczo-Hutnicza, Wydział Zarządzania, Katedra Ekonomii, Finansów i Zarządzania Środowiskiem, bbek@zarz.agh.edu.pl

*** Dr Jacek Gad, adiunkt, Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania, Katedra Rachunkowości, jacek.gad@uni.lodz.pl

not occur at all. Additionally, it should be emphasized that most non-financial information is original information that only appears in this report.

Keywords: integrated report, financial reporting, non-financial reporting, financial information, non-financial information.

Wstęp

Sprawozdawczość zewnętrzna organizacji obejmuje różnego rodzaju raporty, które można podzielić na finansowe i niefinansowe. W ostatnich latach dołączył do nich również raport zintegrowany (*integrated report*), który miał na celu zintegrować informacje finansowe i niefinansowe, połączyć różne wątki sprawozdawczości organizacji w jedną, spójną całość. W odniesieniu do praktyki jego sporządzania powstaje wiele pytań, w szczególności:

- Jaka jest jego zawartość informacyjna, czy obejmuje on oryginalne informacje finansowe i niefinansowe? W jakiej proporcji?
- Jakie są relacje między jego treścią a zawartością sprawozdania z działalności oraz sprawozdania finansowego?

Próbę odpowiedzi na te pytania podjęto w niniejszym artykule.

W Polsce jedynie kilkanaście spółek publicznych sporządza raport zintegrowany. Nie jest to zatem koncepcja powszechnie stosowana przez polskie spółki publiczne. Należy jednak zauważyć, że analiza raportów zintegrowanych tych kilkunastu spółek (co w przypadku polskiego rynku kapitałowego jest badaniem pełnym) dostarcza nowej wiedzy na temat praktyki raportowania.

Celem prowadzonych dotychczas w Polsce badań było przede wszystkim ustalenie, na ile struktura i treść raportów zintegrowanych zgodna jest z wytycznymi GRI czy IIRC, jak również ustalenie formy raportów zintegrowanych (Garstecki, 2015; Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2015; Bek-Gaik, 2015; Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2016). Nie prowadzono dotychczas badań dotyczących udziału informacji finansowych oraz niefinansowych w raportach zintegrowanych sporządzanych przez polskie spółki publiczne, co stanowi lukę badawczą.

Głównym celem artykułu jest próba klasyfikacji raportu zintegrowanego jako raportu finansowego bądź niefinansowego poprzez analizę jego zawartości informacyjnej. Dodatkowo w artykule wskazano jak zmieniła się forma raportu zintegrowanego spółek notowanych na GPW w Warszawie oraz jakie relacje występowały między nim a sprawozdaniem finansowym i sprawozdaniem z działalności w latach 2013–2016.

Artykuł składa się z trzech części. W pierwszej przedstawiono rozważania dotyczące pojęcia i zakresu informacji finansowej i niefinansowej, prezentując różne podejścia do tego problemu. W drugiej części dokonano analizy raportu zintegrowanego – jego struktury, a także praktycznego zastosowania, prezentując wyniki badań innych

autorów. W ostatniej części przeprowadzono badania empiryczne dotyczące raportów zintegrowanych sporządzanych od 2013 roku przez spółki notowane na GPW.

W artykule wykorzystano metodę studiów literaturowych oraz analizę treści raportów zintegrowanych, pozwalającą zidentyfikować charakter informacji (finansowe/niefinansowe) w nich zawartych.

1. Informacje finansowe i niefinansowe w sprawozdawczości organizacji

Sprawozdawczość organizacji we współczesnym świecie dotyczy wielu aspektów jej działalności, a prezentowane w raportach zewnętrznych informacje mają zarówno charakter finansowy, jak i niefinansowy. Nie istnieje obecnie klarowny i jednoznaczny podział informacji na finansowe i niefinansowe, chociaż podejmowano wiele prób ich zdefiniowania w sposób pośredni – poprzez zdefiniowanie raportów finansowych i niefinansowych¹.

Pojęcia informacji finansowej nie zdefiniowano także w MSSF², chociaż pojawia się ono zarówno w *Założeniach koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej* z 2010 roku, jak i w każdym międzynarodowym standardzie rachunkowości (MSR/MSSF).

Problemowi informacji finansowej w polskiej literaturze przedmiotu poświęconych jest niewiele publikacji, wśród których należy wskazać monografię autorstwa J. Błażyńskiej (2015). Autorka przeprowadziła w niej dogłębne studia literaturowe oraz dokonała analizy *Założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej* w tym obszarze, eksponując w niej takie cechy informacji finansowej jak m.in. użyteczność, wartość prognostyczną i potwierdzającą, istotność (Błażyńska, 2015, s. 50).

Zdaniem Błażyńskiej (2015, s. 52) „informacja finansowa to informacja w formie słownej lub liczbowej prezentująca zdarzenie, proces, zjawisko ekonomiczne, także informacja niezbędna do zrozumienia zdarzenia, procesu, zjawiska ekonomicznego, oraz wszelkie inne informacje zawarte w sprawozdaniach finansowych o podmiocie sporządzającym te sprawozdania, jego otoczeniu, faktach i czynnikach mających wpływ na jednostkę sprawozdawczą i jej działalność”.

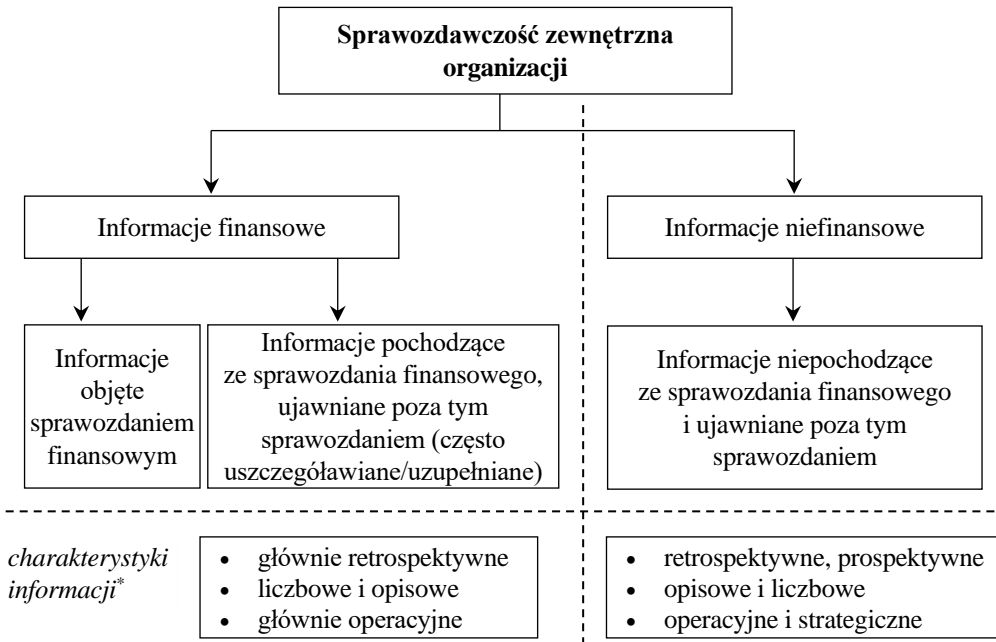
Wydaje się, że przez informację finansową można również rozumieć informacje pochodzące ze sprawozdania finansowego (często uszczegółowione/uzupełnione), ale

¹ Analizę literatury przedmiotu w zakresie raportów finansowych przeprowadzono m.in. w: Walińska, Bek-Gaik, Gad, Rymkiewicz (2015, s. 40–60).

² Unia Europejska w ramach Rozporządzenia (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości określiła, że „międzynarodowe standardy rachunkowości” oznaczają Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) i odnoszące się do nich Interpretacje (SKI-KMISF), zmiany do tych standardów i odnoszących się do nich interpretacji, przyszłe standardy i związane z nimi interpretacje wydane lub przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (Rozporządzenie (WE) z 19 lipca 2002, art. 2). Zob. szerzej: Błażyńska (2015, s. 50).

zamieszczane w innych niż sprawozdanie finansowe raportach organizacji. Takie rozumienie informacji finansowej determinuje zakres informacji niefinansowej (rys. 1).

Rysunek 1. Informacje finansowe i niefinansowe w sprawozdawczości zewnętrznej organizacji

* Informacje – zarówno finansowe, jak i niefinansowe – mogą być klasyfikowane w różnorodny sposób. Przyjmując jako kryterium horyzont czasowy można je podzielić na retrospektywne i prospektywne. Z kolei biorąc pod uwagę ich formę można podzielić je na opisowe i liczbowe, a w zależności od charakteru dokonań, których dotyczą – na operacyjne i strategiczne. Przedstawione charakterystyki są różne dla informacji finansowej i niefinansowej.

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie jak w przypadku informacji finansowych, trudno jest także jednoznacznie zdefiniować informacje niefinansowe. Uznaje się, że są to „opisy (*narrative descriptions*), fakty, opinie, które nie są łatwe do wyrażenia w mierniku pieniężnym oraz informacje, które są wyrażone w innym mierniku niż pieniądź” (Gernon, Meek, 2001, s. 71–72). Informacje niefinansowe bardzo często stanowią opis informacji finansowych zawartych w tradycyjnych sprawozdaniach finansowych i są definiowane jako wszelkie „informacje jakościowe zawarte w rocznym raporcie przedsiębiorstwa, poza czterema elementami sprawozdania finansowego i notami dodatkowymi” (Robb i in., 2001, s. 71–83).

Problemiowi informacji niefinansowej w polskiej literaturze przedmiotu poświęconych jest niewiele publikacji (m.in. Sobczyk, 2017; Krasodomska, 2014), wśród których

należy wskazać monografię autorstwa J. Krasodomskiej. Podjęła ona próbę zdefiniowania informacji niefinansowych pisząc, że są to „wszelkie informacje (opisowe lub liczbowe, przy czym niekoniecznie wyrażone w mierniku pieniężnym) publikowane (obowiązkowo lub dobrowolnie) w ramach rocznego raportu przedsiębiorstwa, poza sprawozdaniem finansowym oraz opinią i raportem biegłego rewidenta” (Krasodomska, 2014, s. 28). Z kolei M. Sobczyk (2017, s. 396) stwierdza, że dzieląc informacje na finansowe i niefinansowe, należy podkreślić, że te drugie powinny mieć charakter niepieniężny, skutek niefinansowy.

W literaturze przedmiotu bardzo często podkreśla się fakt, że informacje niefinansowe mają informować o tworzeniu wartości i wskazuje się (por. m.in. Remlein, 2016, s. 51–59; Morros, 2016, s. 336–356) na korzyści płynące z ich raportowania, jakimi są przede wszystkim: wzrost przejrzystości oraz budowanie przewagi konkurencyjnej. Korzyści te są efektem ujawniania głównie perspektywnych informacji niefinansowych, informacji o procesie tworzenia wartości, informacji o wszystkich „kapitałach”, jakimi dysponuje organizacja, rozbudowanej informacji o dokonaniach organizacji. Podkreśla się, że informacje niefinansowe mają pomóc zrozumieć logikę prowadzenia biznesu danej organizacji, czyli jej model biznesu. Mają również przedstawiać pełny zakres czynników, które istotnie wpływają na zdolność danej organizacji do kreowania wartości w długim okresie, a także informować o wszystkich zasobach organizacji, które wspierają kreowanie wartości. Bardzo często w literaturze przedmiotu raporty zawierające informacje niefinansowe określane są mianem raportów z wartości, tzw. *Value Reporting* (Eccles i in., 2001, s. 398).

Przeprowadzone dotychczas badania dotyczące ujawniania informacji niefinansowych pozwoliły ustalić, że są to głównie informacje dotyczące działań organizacji w zakresie społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju, które zostały powszechnie zaakceptowane jako informacje o znaczeniu fundamentalnym oraz jako element strategiczny jej sprawozdawczości zewnętrznej. Wykazano w nich również, że organizacje, które prezentują takie informacje są wynagradzane przez rynek – udowodniono pozytywny wpływ ujawnień niefinansowych na wyniki i wartość organizacji (Godfrey i in., 2009, s. 425–445; Johnson, Greening, 1999, s. 564–576; Ngwakwe, 2008, s. 6–13; Reverte, 2012, s. 253–272; Gregory i in., 2014, s. 633–657). Inne badania empiryczne (por. m.in. Adams i in., 2011, s. 1–41; Cohen i in., 2012, s. 65–90) wskazują, że informacje dotyczące kwestii społecznych/socjalnych i ładu korporacyjnego stały się podstawą szacowania przyszłych wpływów dla inwestorów.

W świetle dotychczasowych rozważań można postawić pytanie, czy w ogóle jest możliwy i zasadny ortodoksyjny podział na informacje finansowe i niefinansowe? (Sobczyk, 2017, s. 396). Odpowiedź na nie jest bardzo trudna. Z jednej strony jest negatywna – te dwa pojęcia są przecież od dawna stosowane w wielu dyscyplinach naukowych oraz praktyce i nie było potrzeby ani ich definiowania, ani klasyfikacji. Z drugiej strony jest pozytywna – gwałtowny rozwój raportowania niefinansowego w ostatnich latach wymusza potrzebę wyraźnego podziału na informacje finansowe i niefinansowe. Wydaje się, że podział taki może być jedynie umowny, a jego celem powinno być uporządkowanie zewnętrznej sprawozdawczości organizacji.

Praktyka ostatnich lat pokazała, że podjęto próbę takiego podziału – chociaż nie w sposób bezpośredni. Stało się to za sprawą dyrektywy UE dotyczącej ujawniania informacji niefinansowych³. Na jej mocy w Polsce (Ustawa o rachunkowości, art. 49b) wprowadzono obowiązek rozszerzonego raportowania informacji niefinansowych. Powinny one być zawarte w oświadczeniu na temat informacji niefinansowych (w ramach sprawozdania z działalności) lub w odrębnym sprawozdaniu (skorzystano z opcji w dyrektywie) na temat informacji niefinansowych. Informacje niefinansowe powinny obejmować:

- zwięzły opis modelu biznesu jednostki;
- kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności związane z działalnością jednostki;
- opis polityk stosowanych przez jednostkę w odniesieniu do zagadnień społecznych, pracowniczych, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji, a także opis rezultatów stosowania tych polityk; jeśli jednostka nie stosuje polityki w odniesieniu do jednego lub kilku z tych zagadnień, to podaje uzasadnienie niestosowania danej polityki/polityk (zgodnie z zasadą „stosuj lub wyjaśnij” – *comply or explain*);
- opis procedur należytej staranności, jeśli jednostka stosuje je w ramach polityk w odniesieniu do wymienionych zagadnień;
- opis istotnych rodzajów ryzyka związanych z działalnością jednostki mogących wywierać niekorzystny wpływ na wymienione zagadnienia, w tym rodzajów ryzyka związanych z produktami jednostki lub jej relacjami z otoczeniem zewnętrznym, w tym z kontrahentami, a także opis zarządzania tymi rodzajami ryzyka⁴.

Analizując zakres informacji niefinansowych wymaganych przez dyrektywę UE można stwierdzić, iż mają one przede wszystkim charakter opisowy, a ich celem jest objaśnienie działalności jednostki w tych obszarach, które nie są objęte sprawozdaniem finansowym. Wydaje się zatem, że informacje finansowe są utożsamiane ze sprawozdaniem finansowym, natomiast informacje niefinansowe zostały jedynie rozszerzone w stosunku do tych, które od dawna są ujawniane w komentarzu zarządu (sprawozdaniu z działalności). Znamienne jest źródło rozszerzenia informacji niefinansowych – regulacja prawna, a nie środowiskowa, co niewątpliwie podnosi rangę ujawnień.

W świetle przedstawionych rozważań dotyczących informacji finansowych i niefinansowych powstaje pytanie, czy raport zintegrowany w praktyce sprawozdawczej organizacji – zgodnie z założeniami – jest jej kluczowym, nowym jakościowo, raportem zawierającym zintegrowane informacje finansowe i niefinansowe?

³ Zagadnienie ujawniania informacji niefinansowych stało się w praktyce wielu krajów obszarem regulowanym. Na szczeblu międzynarodowym miało to miejsce w dyrektywie w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (por. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE).

⁴ Jednostka powinna kierować się zasadą istotności, tj. przedstawić informacje niefinansowe w takim zakresie, w jakim są one niezbędne dla oceny rozwoju, wyników, i sytuacji jednostki oraz wpływu jej działalności na ww. zagadnienia. Skorzystano z opcji w dyrektywie i jednostki mogą pominąć – w szczególnych przypadkach i pod pewnymi warunkami – informacje dotyczące oczekiwanych zdarzeń lub spraw będących przedmiotem toczących się negocjacji.

2. Finansowy i niefinansowy wymiar raportu zintegrowanego

Reprezentantami sprawozdawczości niefinansowej są funkcjonujące od lat w praktyce: komentarz zarządu, raport CSR czy raport dotyczący zrównoważonego rozwoju. W reakcji na rosnącą złożoność i obszerność tych samodzielnych raportów niefinansowych, zaczęły pojawiać się propozycje połączenia niektórych ujawnień o tematyce społecznej i środowiskowej z ujawnieniami finansowymi w formie zbiorczych raportów. W przeciwieństwie do wcześniejszych ujawnień nt. kwestii społecznych i środowiskowej dokonywanych w ramach raportów rocznych, w których informacje z tych obszarów nie były zintegrowane z informacjami o charakterze finansowym, w propozycjach nowych raportów dążono do zintegrowania informacji niefinansowych (m.in. dotyczących kwestii społecznych, środowiskowych, ładu korporacyjnego) z informacjami finansowymi (Dey, Burns, 2010, s. 215–232). Wypracowane w ten sposób praktyki stały się znane jako sprawozdawczość zintegrowana⁵ zdefiniowana jako „proces, który w efekcie zapewnia maksymalnie transparentną komunikację organizacji w postaci okresowo publikowanego sprawozdania zintegrowanego [...]. Sprawozdanie zintegrowane stanowi zwięzły komunikat na temat strategii przedsiębiorstwa, ładu korporacyjnego, osiągniętych efektów działalności gospodarczej oraz perspektyw rozwojowych, w kontekście środowiska zewnętrznego, które to elementy mają służyć kreowaniu wartości w krótkim, średnim i długim terminie” (*The International <IR> Framework*, 2013, s. 7).

Międzynarodowa Rada ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC), organizacja, która opracowała koncepcję zintegrowanego raportowania, podkreśla, że aktualnie stosowane praktyki sprawozdawczości skutkują powstawaniem długich i skomplikowanych sprawozdań, nieprzystępnych i niezrozumiałych dla wielu odbiorców. Formuła sprawozdawczości zintegrowanej powinna prowadzić do sporządzania zwięzłego sprawozdania zasadniczego, które zawiera jedynie istotne i treściwe informacje⁶. Wśród fundamentalnych wymienia się informacje dotyczące (*The International <IR> Framework*, 2013, s. 10–13):

- zasobów (kapitałów, jakie organizacja wykorzystuje w swojej działalności);
- modelu biznesu organizacji⁷;
- kreowania wartości w długim okresie.

⁵ Rozwój tej dziedziny raportowania został zapoczątkowany referatem dyskusyjnym pt. *Sprawozdawczość zintegrowana. Komunikowanie wartości w XXI wieku*, przygotowanym przez Międzynarodową Radę ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC – *International Integrated Reporting Council*), zob. *Towards Integrated Reporting – Communicating Value in the 21st. Century* (2011).

⁶ Formuła raportu zintegrowanego umożliwia stosowanie nowoczesnej technologii, jako że zapewnia ona uzyskanie dodatkowych i szczegółowych informacji na żądanie, np. poprzez „podlinkowanie” do stron internetowych.

⁷ Termin „model biznesu” został zidentyfikowany jako jeden z dwóch „głównych tematów dla przyszłego ukierunkowania raportowania organizacji”, zob. *Towards Integrated Reporting...*

Szczególnie ważnym elementem raportu zintegrowanego są informacje na temat modelu biznesu danej organizacji. Podyktowane jest to przede wszystkim faktem, że model biznesu organizacji oraz sposób, w jaki odnosi się on do strategii spółki, ładu korporacyjnego, osiąganych wyników oraz perspektyw rozwoju jest punktem wyjścia do analizy prowadzonej przez inwestora i innych interesariuszy.

Czy rzeczywiście taka formuła raportu zintegrowanego sprawdziła się w praktyce? Wyniki badań są niejednoznaczne. Z wyjątkiem Republiki Południowej Afryki, która przyjęła pionierską rolę we wprowadzaniu koncepcji sprawozdawczości zintegrowanej poprzez ustanowienie w 2010 roku przez giełdę w Johannesburgu (Johannesburg Stock Exchange) formalnego wymogu sporządzania takich raportów, czy wydania we Francji ustawy Grenelle 2 nakazującej obowiązkowe uwzględnianie informacji nt. kwestii społecznych i środowiskowych w ramach sprawozdania finansowego. Sprawozdawczość zintegrowana stanowi nadal nową formę sprawozdawczą, pozostawioną do dobrowolnego stosowania.

Obecnie mamy do czynienia z ciągłym doskonaleniu struktury raportu zintegrowanego. Jednocześnie pojawia się coraz więcej dylematów i problemów związanych z jego sporządzaniem, a nawet jego ostra krytyka. J. Flower (2015, s. 1) pisze „przedstawiam historię ważnej inicjatywy, która początkowo obiecywała zrewolucjonizować praktykę sprawozdawczości finansowej – było to przedsięwzięcie opracowania nowej formy sprawozdawczości (sprawozdawczość zintegrowana) przez Międzynarodową Radę ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC). Jak na to wskazuje tytuł artykułu [*The international integrated reporting council: A story of failure*], stwierdzam, że inicjatywa ta poniosła porażkę [...]”.

Badania dotyczące raportów zintegrowanych⁸ można podzielić na dwie zasadnicze grupy:

- studia literaturowe na temat koncepcji Integrated Reporting (Eccles i in., 2010; Eccles, Serafeim, 2014; Krasodomska, 2015, s. 77–92; Walińska i in., 2015; Bek-Gaik 2015, s. 479–491);
- badania w zakresie praktyki raportowania zintegrowanego (por. m.in. Eccles i in., 2015, s. 103–115; Chersan, 2015, s. 91–101; Stubbs, Higgins, 2014, s. 1068–1089; van Bommel, 2014, s. 1157–1189; Garstecki, 2015, s. 129–143; Lai i in., 2016, s. 165–177; Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2015, s. 60–83; Bek-Gaik, 2015, s. 479–491; Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2016, s. 767–785).

Zarówno polskie, jak i zagraniczne badania wskazują na zalety i wady zintegrowanego raportu. Część badaczy podkreśla, że wraz ze wzrostem liczby raportów zintegrowanych rośnie jakość przekazywanej przez nie informacji oraz stopień ich złożoności⁹.

⁸ Obszerny przegląd badań można znaleźć w artykule Bek-Gaik (2017, s. 9–28). Badania prowadzili m.in.: Eccles, Krzus (2014); Eccles, Serafeim (2014); Krasodomska (2015, s. 77–92); Walińska i in. (2015); Bek-Gaik (2015, s. 479–491); Walińska (2015, s. 151–165).

⁹ Należy zauważyć, w że ostatnich latach nastąpiło zmniejszenie liczby stron raportów, wzrost stopnia wzajemnego powiązania informacji w nich prezentowanych oraz lepsze wykorzystanie odnośników i odwołań oraz tabel i wykresów.

Krytyczną dyskusję o „jakości” sprawozdawczości zintegrowanej przeprowadzili m.in. W. Stubbs i C. Higgins (2014, s. 1068–1089) oraz J. Flower (2015, s. 1–17). Podkreślili oni:

- brak wiarygodności prezentowanych danych, głównie o charakterze niefinansowym i prospektywnym;
- brak jednolitej formy raportowania zintegrowanego;
- zbyt duży natłok informacji (przeciążenie informacyjne), dużą dowolność w „kreowaniu” informacji niefinansowych;
- brak jednolitego zestawu wskaźników efektów działalności organizacji preferowanych do ujawniania w sprawozdawczości zintegrowanej; obawy jednostek o możliwość utraty przewagi konkurencyjnej (zbyt obszerne ujawnienia, np. dotyczące modelu biznesu);
- brak pozytywnej reakcji rynków finansowych na publikowane dane niefinansowe.

Reasumując, według IIRC raport zintegrowany miał być najdoskonalszą formą prezentacji informacji o działalności organizacji, sprawozdaniem zawierającym informacje niefinansowe i finansowe, zastępującym raczej niż dodającym nowe informacje, łączącym różne wątki sprawozdawczości w jedną, spójną, zintegrowaną całość (*Towards Integrated Reporting...*, 2011, s. 6). Wydaje się, że kilka lat praktyki jego sporządzania nie potwierdza tej opinii, ale być może jest jeszcze za wcześnie, aby stwierdzić, że nie ma szans na jego wdrożenie do praktyki sprawozdawczej organizacji.

3. Praktyka raportowania zintegrowanego – perspektywa spółek publicznych notowanych na GPW

3.1. Organizacja badania

Celem głównym badania było zidentyfikowanie udziału informacji finansowych i niefinansowych w raportach zintegrowanych. Badaniu poddano wszystkie raporty zintegrowane opracowane w latach 2013–2016 przez spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie¹⁰. Okres badawczy wynika z faktu, iż w 2013 roku opublikowane zostały przez International Integrated Reporting Council ramy koncepcyjne raportowania zintegrowanego – *The International <IR> Framework*, które stanowią teoretyczne filary raportów zintegrowanych.

Łącznie poddano badaniu raporty zintegrowane opracowane w latach 2013–2016 przez 12 grup kapitałowych.

¹⁰ W polskiej praktyce sprawozdawczej raporty zintegrowane były sporządzane przez więcej niż dwie spółki od roku 2013 (po opublikowaniu przez IIRC struktury ramowej). Należy zauważyć, że nie był to pierwszy rok, w którym spółki sporządziły raport zintegrowany. Spółka LOTOS opublikowała po raz pierwszy raport zintegrowany w roku 2009, natomiast spółka KGHM Polska Miedź w roku 2011.

Proces badawczy obejmował następujące etapy:

- 1) identyfikacja formy raportów zintegrowanych oraz wytycznych, stanowiących podstawę ich sporządzenia;
- 2) ustalenie udziału informacji finansowych oraz niefinansowych w raportach zintegrowanych;
- 3) identyfikacja relacji między raportem zintegrowanym a: sprawozdaniem finansowym (w zakresie informacji finansowych) i sprawozdaniem z działalności (w zakresie informacji niefinansowych).

W procesie badawczym przyjęto założenie, że informacje finansowe obejmują informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz informacje – w formie słownej lub liczbowej – pochodzące ze sprawozdania finansowego, często uzupełnione, ale ujawniane poza tym sprawozdaniem.

Sformułowano następujące pytania badawcze:

- 1) Jaką formę raportowania zintegrowanego zastosowały spółki podlegające badaniu? Czy forma ta zmieniła się na przestrzeni analizowanych lat?
- 2) Jak kształtował się udział informacji finansowych oraz niefinansowych w raportach zintegrowanych w analizowanym okresie?
- 3) Jaka była relacja między raportem zintegrowanym, sprawozdaniem finansowym oraz sprawozdaniem z działalności biorąc pod uwagę możliwość przenoszenia informacji finansowych oraz niefinansowych odpowiednio ze sprawozdań finansowych oraz sprawozdań z działalności do raportu zintegrowanego?

W badaniu wykorzystano metodę analizy treści raportów polskich spółek publicznych.

3.2. Forma raportów zintegrowanych oraz wytyczne stanowiące podstawę ich sporządzenia – wyniki badań

W latach 2013–2016 raporty zintegrowane sporządziło 12 spółek notowanych na GPW. Łącznie w latach 2013–2016 opublikowano 27 zintegrowanych raportów, w tym 19 w wersji tradycyjnej, 20 w wersji interaktywnej, 12 raportów posiadało dwie wersje, natomiast 8 było opracowanych jedynie w wersji interaktywnej¹¹.

Trzy z badanych spółek publikowały raport zintegrowany od 2013 roku. Należy podkreślić, że jedna z tych spółek odstąpiła od jego sporządzenia w 2016 roku (tab. 1).

¹¹ W 2013 r. sporządzono jedynie 3 raporty zintegrowane, były to raporty KGHM Polska Miedź, Grupy Azoty oraz Grupy LOTOS. Liczba raportów zintegrowanych wzrosła w roku 2014, oprócz trzech spółek kontynuujących raportowanie w formie zintegrowanej, sporządziły go dwie nowe spółki – PKN Orlen oraz Bogdanka. Dodatkowo kolejna spółka wykorzystwała elementy raportu zintegrowanego w ramach raportu rocznego – Kernel Holding. W kolejnych latach powiększała się liczba spółek sporządzających raport zintegrowany.

Tabela 1. Wykaz raportów zintegrowanych sporządzonych przez spółki notowane na GPW w latach 2013–2016 i ich ogólna charakterystyka

Rok	Tytuł raportu	Forma raportu		Wytyczne	Język
		tradycyjna (PDF)	interaktywna		
GRUPA LOTOS sektor: Paliwa i gaz					
2013	Zintegrowany Raport Roczny 2013 „Wygrać przyszłość”	+	+	GRI G3.1 IIRC	polski angielski
2014	Zintegrowany Raport Roczny 2014 „Współpraca inspiruje zmiany”	+	+	GRI G3.1 IIRC	polski angielski
2015	Zintegrowany Raport Roczny 2015 „Rozwój dzięki innowacjom”	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
2016	Zintegrowany Raport Roczny 2016 „Stabilizacja i bezpieczny rozwój”	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
KGHM POLSKA MIEDŹ sektor: Górnictwo					
2013	Zintegrowany Raport Roczny 2013 „Odpowiedzialnie budujemy przyszłość”	+	–	GRI G3.1 IIRC	polski angielski
2014	Raport zintegrowany KGHM Polska Miedź S.A. za rok 2014	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
2015	Raport Zintegrowany 2015 „Pokłady możliwości”	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
2016	Raport Zintegrowany KGHM Polska Miedź za rok 2016	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
GRUPA AZOTY sektor: Górnictwo					
2013	Raport Zintegrowany Grupy Azoty 2013	+	–	GRI G4	polski
2014	Raport Zintegrowany Grupy Azoty 2014	+	–	GRI G4	polski
2015	Raport Zintegrowany Grupy Azoty za rok 2015	+	–	GRI G4	polski
GRUPA ORLEN sektor: Paliwa i gaz					
2014	Raport Zintegrowany 2014 „Napełdzamy przyszłość”	–	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
2015	Raport Zintegrowany Grupy Orlen „Grupa Orlen dziś i jutro”	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski

ciąg dalszy tabeli 1

Rok	Tytuł raportu	Forma raportu		Wytyczne	Język
		tradycyjna (PDF)	interaktywna		
2016	Raport Zintegrowany Grupy Orlen 2016	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
GK LW BOGDANKA sektor: Górnictwo					
2014	Raport Zintegrowany 2014 Grupa Kapitałowa Lubelski Węgiel Bogdanka SA	+	-	GRI G4 IIRC	polski angielski
2015	Raport Zintegrowany 2015 Grupa Kapitałowa Lubelski Węgiel Bogdanka SA	+	-	GRI G4 IIRC	polski angielski
2016	Raport Zintegrowany 2016 Grupa Kapitałowa Lubelski Węgiel Bogdanka SA	+	-	GRI G4 IIRC	polski angielski
PGE sektor: Energetyka					
2015	Raport Zintegrowany 2015 –interaktywny	-	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
2016	Raport Zintegrowany 2016 „Nasza energia daje możliwości” – interaktywny	-	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
TAURON sektor: Energetyka					
2015	Raport Zintegrowany 2015	-	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
2016	Raport Zintegrowany 2016	-	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
ENEA sektor: Energetyka					
2015	Enea Raport Roczny 2015	-	+	GRI G4	polski angielski
2016	Raport Roczny Enea 2016	-	+	GRI G4	polski angielski
ORANGE sektor: Telekomunikacja					
2016	Orange Polska Raport Zintegrowany 2016	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski

Rok	Tytuł raportu	Forma raportu		Wytyczne	Język
		tradycyjna (PDF)	interaktywna		
ING BANK ŚLĄSKI sektor: Banki					
2016	Zintegrowany Raport Roczny ING Banku Śląskiego 2016	+	+	GRI G4 IIRC	polski angielski
BUDIMEX sektor: Budownictwo					
2016	Zintegrowany Raport Roczny 2016	+	+	GRI G4	polski
ŚNIEŻKA sektor: Budownictwo					
2016	Zintegrowany Raport Roczny 2016	–	+	Nie wskazano	polski angielski

Źródło: opracowanie własne.

Począwszy od roku 2013 liczba spółek publikujących raport zintegrowany rosła. W roku 2013 raport zintegrowany opublikowały trzy spółki, w roku 2014 pięć spółek, w roku 2015 dziewięć spółek, natomiast w roku 2016 – 11 spółek. W ostatnim roku można było zaobserwować pewną zmianę, tzn. cztery spółki zaczęły publikować raport zintegrowany, natomiast jedna spółka w tym samym roku wycofała się z jego publikowania.

Zdecydowana większość spółek opublikowała raport zintegrowany w dwóch wersjach językowych – w języku polskim i angielskim. Raporty były przygotowane według wytycznych GRI oraz IIRC (tab. 1).

Większość badanych spółek przygotowywała swój raport zintegrowany jednocześnie w formie tradycyjnej (tj. PDF), jak i w formie interaktywnej¹². W związku z tym, że forma interaktywna utrudnia szczegółową analizę zawartości raportu zintegrowanego¹³ zdecydowano się dokonać analizy raportów zintegrowanych opublikowanych w formacie PDF.

Analizując opublikowane w badanych latach raporty zintegrowane (19 raportów) można zidentyfikować kilka modeli, w których widoczne jest odmienne postrzeganie ich struktury i funkcji (tab. 2):

¹² Część spółek (Grupa Azoty, GK LW Bogdanka) opublikowała swój raport jedynie w formie tradycyjnej, część natomiast (PGE, TAURON, ENEA, ŚNIEŻKA) jedynie w formie interaktywnej.

¹³ Chodzi m.in. o zawarte w raporcie zintegrowanym sporządzonym w formie interaktywnej linki przekierowujące do różnych części raportu zintegrowanego oraz do innych raportów i sprawozdań. Powoduje to, iż trudno ustalić, czy dana zawartość stanowi jeszcze część raportu zintegrowanego czy już nie.

Model 1 – Raport zintegrowany jako miejsce prezentacji informacji niefinansowych, do 20% informacji finansowych – 13 raportów;

Model 2 – Raport integrowany to w podobnej proporcji miejsce prezentacji informacji finansowych, jak i niefinansowych (powyżej 20% udział informacji finansowych) – pięć raportów;

Model 3 – Raport zintegrowany to obszar informacyjny zawierający tylko informacje niefinansowe (od 0 do 3% udział informacji finansowych) – jeden raport.

Kryterium ich wyodrębnienia był udział informacji finansowych i niefinansowych w całym raporcie zintegrowanym. Za informacje finansowe uznano informacje przenoszone ze sprawozdania finansowego oraz wszelkie informacje pochodzące z tego sprawozdania, ale ujawniane poza nim, które były często uzupełniane/rozszerzane.

Tabela 2. Trzy modele raportu zintegrowanego spółek notowanych na GPW w latach 2013–2016 (dane w liczbach stron)

Rok	Informacje finansowe			Informacje niefinansowe	Razem raport zintegrowany
	Sprawozdanie finansowe (pełne lub uproszczone)	Informacje pochodzące ze sprawozdania finansowego	Razem informacje finansowe		
Raport zintegrowany jako miejsce prezentacji informacji niefinansowych, do 20% informacji finansowych – 13 raportów					
GRUPA LOTOS (B)					
2015	0	12	12	260	272
2016	0	10	10	174	184
KGHM POLSKA MIEDŹ					
2013	24	0	24	282	306
2014	16	0	16	142	158
2015	19	0	19	156	175
2016	15	0	15	199	214
GRUPA AZOTY					
2013	16	0	16	152	168
2014	14	0	14	134	148
2015	12	0	12	130	142
GK LW BOGDANKA					
2014	8	6	14	130	144
2015	8	7	15	126	141
2016	10	9	19	191	210
BUDIMEX					
2016	0	9	9	113	122

Rok	Informacje finansowe			Informacje niefinansowe	Razem raport zintegrowany
	Sprawozdanie finansowe (pełne lub uproszczone)	Informacje pochodzące ze sprawozdania finansowego	Razem informacje finansowe		
Raport zintegrowany to w podobnej proporcji miejsce prezentacji informacji finansowych, jak i niefinansowych (powyżej 20% udział informacji finansowych) – 5 raportów					
GRUPA LOTOS (A)					
2013	105	2	107	362	469
2014	152	3	155	313	468
GRUPA ORLEN					
2015	95	8	103	248	351
2016	129	19	148	373	521
ORANGE					
2016	32	0	32	81	113
Raport zintegrowany to obszar informacyjny zawierający tylko informacje niefinansowe (od 0 do 3% udział informacji finansowych) – 1 raport					
ING BANK ŚLĄSKI					
2016	0	0		215	215

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki badania wskazują, że w praktyce sprawozdawczej spółek notowanych na GPW dominuje model pierwszy, tzn. raport zintegrowany jest przede wszystkim raportem niefinansowym. Prezentowane w raportach informacje finansowe obejmują fragmenty sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje opracowane na jego podstawie. Przeprowadzona analiza pozwoliła także ustalić, że za wyjątkiem Spółki Lotos, spółki nie zmieniały w latach 2013–2016 modelu raportu zintegrowanego¹⁴.

Dodatkowo warto podkreślić, iż – za wyjątkiem dwóch raportów spółki Lotos (za rok 2013 i 2014) – informacje finansowe ujawnione w raporcie zintegrowanym stanowiły głównie informacje prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Informacje pochodzące ze sprawozdania finansowego, uszczegółowione/uzupełnione, stanowiły nieistotną część raportu zintegrowanego, albo nie występowały w nim wcale.

¹⁴ Raport spółki Lotos, którą można uznać za pioniera raportowania zintegrowanego w Polsce, przeszedł na przestrzeni analizowanych lat pewną ewolucję. Otóż w latach 2013–2014 był on miejscem publikacji zarówno informacji finansowych, jak i niefinansowych. Natomiast w latach 2015–2016 w raporcie tym zdecydowanie przeważały informacje niefinansowe.

3.3. Udział informacji finansowych oraz niefinansowych w raportach zintegrowanych – wyniki badań

W dalszej części analizy zbadano strukturę raportu zintegrowanego z punktu widzenia udziału w nim informacji finansowych i niefinansowych oraz kierunki jej zmian w analizowanym okresie (tab. 3). W tym etapie badania uwzględniono spółki sporządzające raporty zintegrowane w formie tradycyjnej co najmniej przez trzy lata. Z badania wyłączone spółki, które wycofały się w roku 2016 z przygotowywania raportu zintegrowanego, jak również te, które sporządziły raport zintegrowany w formie interaktywnej¹⁵.

Tabela 3. Udział informacji finansowych oraz niefinansowych w raportach zintegrowanych w latach 2013–2016

Rok	Informacje finansowe		Informacje niefinansowe	
	GRUPA LOTOS			
	w %	liczba stron	w %	liczba stron
2013	22,81	107	77,19	362
2014	32,91	115	67,09	313
2015	4,41	12	95,59	260
2016	5,43	10	94,57	174
KGHM POLSKA MIEDŹ				
2013	7,84	24	92,16	282
2014	10,13	16	89,87	142
2015	10,86	19	89,14	156
2016	7,01	15	92,99	199
GK LW BOGDANKA				
2014	9,72	14	90,28	130
2015	10,64	15	89,36	126
2016	9,05	19	90,95	191

Źródło: opracowanie własne.

Na przestrzeni analizowanych lat w raportach zintegrowanych zmniejszył się udział informacji finansowych. Począwszy od 2015 roku informacje niefinansowe stanowiły ok. 90% całości raportu.

¹⁵ Warto zauważyć, że nie zawsze zawartość informacyjna raportu zintegrowanego sporządzonego jednocześnie w formie tradycyjnej oraz interaktywnej była tożsama.

Wyniki badań pozwalają zatem stwierdzić, że w polskiej praktyce sprawozdawczej raporty zintegrowane to przede wszystkim raporty niefinansowe¹⁶. Z uwagi na fakt, iż raporty zintegrowane zawierają zarówno informacje finansowe, jak i niefinansowe w dalszej części badania ustalono, czy informacje finansowe stanowią przeniesione treści wprost ze sprawozdania finansowego, oraz czy informacje niefinansowe pochodzą wprost ze sprawozdania z działalności.

3.4. Relacja między raportami zintegrowanymi a sprawozdaniami finansowymi

W tej części badania dokonano analizy treści raportów zintegrowanych z punktu widzenia zamieszczania w niej fragmentów sprawozdania finansowego. Analiza wskazała na występowanie zróżnicowanych praktyk sprawozdawczych w tym zakresie. Spółka Lotos w latach 2013–2014 przeniosła do raportu zintegrowanego pełne skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Z kolei w latach 2015–2016 jej raport zintegrowany nie zawierał żadnych fragmentów sprawozdania finansowego. KGHM Polska Miedź konsekwentnie w latach 2013–2016 przeniosła do raportu zintegrowanego fragmenty jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego bez not, których udział wynosił w granicach 7–11% całego raportu. Podobnie spółka GK LW BOGDANKA w raportach zintegrowanych uwzględniła sprawozdania finansowe skonsolidowane bez not, ale ich treść stanowiła jedynie ok. 5% raportu zintegrowanego tej spółki (tab. 4).

Tabela 4. Informacje ze sprawozdania finansowego przeniesione do raportu zintegrowanego

Rok	Liczba stron raportu zintegrowanego	Liczba stron raportu zintegrowanego zawierających sprawozdanie finansowe (pełne lub uproszczone)	Udział liczby stron raportu zintegrowanego zawierających sprawozdanie finansowe (pełne lub uproszczone) w łącznej liczbie stron raportu zintegrowanego (w %)	Grupy informacyjne przeniesione do raportu zintegrowanego ze sprawozdania finansowego
GRUPA LOTOS				
2013	469	105	22,39	Pełne skonsolidowane sprawozdanie finansowe
2014	468	152	32,48	Pełne skonsolidowane sprawozdanie finansowe

¹⁶ Dodatkowo warto podkreślić, iż – za wyjątkiem dwóch raportów spółki Lotos (za rok 2013 i 2014) – informacje finansowe ujawnione w raporcie zintegrowanym stanowiły głównie informacje prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Informacje opracowane na bazie sprawozdania finansowego stanowiły nieistotną część raportu zintegrowanego, albo nie występowały w nim wcale.

ciąg dalszy tabeli 4

Rok	Liczba stron raportu zintegrowanego	Liczba stron raportu zintegrowanego zawierających sprawozdanie finansowe (pełne lub uproszczone)	Udział liczby stron raportu zintegrowanego zawierających sprawozdanie finansowe (pełne lub uproszczone) w łącznej liczbie stron raportu zintegrowanego (w %)	Grupy informacyjne przeniesione do raportu zintegrowanego ze sprawozdania finansowego
2015	272	0	0	
2016	184	0	0	
KGHM POLSKA MIEDŹ				
2013	306	24	7,84	Sprawozdanie finansowe jednostkowe i skonsolidowane bez not
2014	158	16	10,13	Sprawozdanie finansowe jednostkowe i skonsolidowane bez not
2015	175	19	10,86	Sprawozdanie finansowe jednostkowe i skonsolidowane bez not
2016	214	15	7,01	Sprawozdanie finansowe jednostkowe i skonsolidowane bez not
GK LW BOGDANKA				
2014	144	8	5,56	Sprawozdanie finansowe skonsolidowane bez not
2015	141	8	5,67	Sprawozdanie finansowe skonsolidowane bez not
2016	210	10	4,76	Sprawozdanie finansowe skonsolidowane bez not

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki przedstawione w tabeli 4 można stwierdzić, że – za wyjątkiem spółki Lotos, która na przestrzeni badanych lat przyjmowała skrajne rozwiązania – treści sprawozdania finansowego w raporcie zintegrowanym stanowiły niewielką część (średnio nie więcej niż 10 %) i ograniczały się do podstawowych jego elementów, tj. nie obejmowały not.

3.5. Relacja między raportami zintegrowanymi a sprawozdaniami z działalności

Analiza praktyki sprawozdawczej spółek notowanych na GPW wskazuje, że raporty zintegrowane stanowią niezależne raporty niefinansowe, które stanowią uzupełnienie sprawozdania z działalności. Raporty zintegrowane, które podlegały badaniu tylko w niewielkim zakresie zawierały te same informacje co sprawozdania z działalności. W doskonałej większości (od 88 do niemal 99%) zawierały informacje, które nie były prezentowane w sprawozdaniach z działalności (tab. 5).

Tabela 5. Informacje pochodzące ze sprawozdania z działalności przeniesione do raportu zintegrowanego

Rok	Liczba stron raportu zintegrowanego	Liczba stron raportu zintegrowanego zawierających informacje przeniesione ze sprawozdania z działalności	Udział liczby stron raportu zintegrowanego zawierających informacje przeniesione ze sprawozdania z działalności w łącznej liczbie stron raportu zintegrowanego (w %)	Grupy informacyjne przenoszone ze sprawozdania z działalności do raportu zintegrowanego
GRUPA LOTOS				
2013	469	54	11,51	Łańcuch wartości, struktura akcjonariatu, skład grupy kapitałowej, skład rady nadzorczej oraz zarządu, kompetencje rady nadzorczej oraz zarządu, zarządzanie ryzykiem, strategia, podstawowe dane finansowe
2014	468	35,5	7,57	Struktura akcjonariatu, skład grupy kapitałowej, skład rady nadzorczej oraz zarządu, kompetencje rady nadzorczej oraz zarządu, zarządzanie ryzykiem, strategia, podstawowe dane finansowe
2015	272	9	1,92	Struktura grupy kapitałowej, skład zarządu i rady nadzorczej, zarządzanie ryzykiem, projekty badawczo-rozwojowe
2016	184	4	0,85	Podstawowe dane finansowe, wysokość dywidendy, podstawowe informacje na temat nadzoru korporacyjnego. Przy większości grup informacyjnych zawartych w raporcie zintegrowanym znajdowało się odwołanie wraz z linkiem do sprawozdania z działalności

ciąg dalszy tabeli 5

Rok	Liczba stron raportu zintegrowanego	Liczba stron raportu zintegrowanego zawierających informacje przeniesione ze sprawozdania z działalności	Udział liczby stron raportu zintegrowanego zawierających informacje przeniesione ze sprawozdania z działalności w łącznej liczbie stron raportu zintegrowanego (w %)	Grupy informacyjne przenoszone ze sprawozdania z działalności do raportu zintegrowanego
KGHM POLSKA MIEDŹ				
2013	306	15,5	5,07	Zasięg terytorialny działalności, skład grupy kapitałowej, skład rady nadzorczej, komitety rady nadzorczej, skład zarządu, zarządzanie ryzykiem, strategia
2014	158	7	4,43	Skład grupy kapitałowej, struktura ładu korporacyjnego, skład rady nadzorczej i zarządu, zarządzanie ryzykiem, strategia
2015	175	3,3	1,89	Struktura ładu korporacyjnego, skład rady nadzorczej i zarządu, zarządzanie ryzykiem
2016	214	9	4,21	Struktura organizacyjna, zarządzanie ryzykiem, nakłady inwestycyjne, kodeks etyki, struktura akcjonariatu, podstawowe informacje na temat ładu korporacyjnego, skład rady nadzorczej i zarządu, komitety rady nadzorczej
GK LW BOGDANKA				
2014	144	8,5	5,90	Informacje na temat ogólnej sytuacji finansowej, szczegółowe dane finansowe, najważniejsze inwestycje, informacje na temat rady nadzorczej, komitetów rady nadzorczej oraz akcjonariatu
2015	141	7	4,96	Informacje na temat ogólnej sytuacji finansowej, szczegółowe dane finansowe, informacje na temat rady nadzorczej, komitetów rady nadzorczej, zarządu oraz akcjonariatu
2016	210	16,3	7,76	Informacje na temat ogólnej sytuacji finansowej, szczegółowe dane finansowe, najważniejsze inwestycje, informacje na temat rady nadzorczej, komitetów rady nadzorczej oraz akcjonariatu, strategia spółki, polityka dywidendowa, zasady ładu korporacyjnego, system kontroli nad sprawozdawczością finansową, zarządzanie ryzykiem

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki badania zamieszczone w tabeli 5 pozwalają stwierdzić, że spółki w mniejszym zakresie niż w przypadku sprawozdania finansowego przenosiły treść sprawozdania z działalności do raportu zintegrowanego. Miało to miejsce głównie odnośnie do składu grupy kapitałowej, ładu korporacyjnego, składu rady nadzorczej i zarządu, zarządzania ryzykiem.

Podsumowanie

Sprawozdawczość zewnętrzna organizacji obejmuje wiele różnych raportów, w tym sprawozdanie finansowe, sprawozdanie z działalności i pozostałe raporty. Z uwagi na ich powszechnie przyjęty podział na finansowe i niefinansowe pojawił się problem zdefiniowania i podziału informacji prezentowanych w tych raportach na finansowe i niefinansowe. Jest on bardzo trudny i w zasadzie może mieć jedynie charakter umowny. W niniejszym artykule przyjęto, że informacje finansowe to takie, które prezentowane są w sprawozdaniu finansowym, dodatkowo rozszerzone o informacje, które pochodzą ze sprawozdania finansowego, ale ujawniane są poza nim. Oznacza to, że wszystkie inne informacje publikowane w sprawozdawczości zewnętrznej spółki są informacjami niefinansowymi. Takie założenie pozwala stwierdzić – na podstawie analizy raportów zintegrowanych sporządzonych przez spółki notowane na GPW – że raport zintegrowany jest raportem niefinansowym.

Chociaż nie wypracowano w praktyce spółek giełdowych w Polsce jego jednolitej formuły i zakresu, to wyniki badań potwierdziły, że jest to raport zawierający głównie informacje niefinansowe. Informacje finansowe występują w nim sporadycznie, przy czym dominują informacje przeniesione wprost ze sprawozdania finansowego. W przypadku informacji niefinansowych w raporcie zintegrowanym jedynie w kilku procentach stanowią one treści przeniesione ze sprawozdania z działalności, a zatem znakomita większość to oryginalne informacje niefinansowe, występujące tylko w tym raporcie.

Wyniki badań potwierdziły, że nie możemy mówić o raporcie zintegrowanym jako sprawozdaniu zawierającym zintegrowane informacje finansowe i niefinansowe. Powstaje zatem pytanie, czy spełnił on swoje zadania i oczekiwania użytkowników sprawozdawczości finansowej organizacji? Czy obecna jego formuła oznacza, że informacje finansowe są zbędne do oceny zasobów, modelu biznesu i kreowania wartości przez organizację? Z pewnością informacje finansowe stanowią kluczowy element analizy i oceny wszystkich aspektów wartości organizacji, ale wymagają uzupełnienia i objaśnienia za pomocą informacji niefinansowych. Jedynie w takim przypadku możemy mówić o powodzeniu w praktyce koncepcji integracji informacji finansowych i niefinansowych, która jak dotąd pozostaje jedynie słuszną ideą sprawozdawczości organizacji. Wydaje się, że w najbliższej przyszłości na jej praktyczną formułę będą miały wpływ nowe wymogi regulacji rachunkowości odnośnie do ujawniania informacji niefinansowych zgodnie z dyrektywą unijną. Niewątpliwie są one dodatkowym wyzwaniem dla raportowania zintegrowanego. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że

wiele spółek może odstąpić od sporządzania raportu zintegrowanego przyjmując prostsze rozwiązanie w postaci sprawozdania na temat informacji niefinansowych. W przeciwieństwie do raportu zintegrowanego ma ono określony zakres informacyjny i ogólną strukturę. Nie rozwiąże to jednak problemu raportowania niefinansowego, wręcz przeciwnie pogłębi chaos w prezentacji informacji niefinansowych przez spółki publiczne, co niewątpliwie stanowić będzie duże utrudnienie nie tylko dla wszystkich interesariuszy, ale i dla samych spółek przygotowujących te informacje.

Literatura

- Adams S., Fries J., Simnett R. (2011), *The journey toward Integrated Reporting*, „Accountants Digest” 558, s. 1–41.
- Bek-Gaik B. (2015), *Sprawozdawczość zintegrowana – wybrane problemy*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego”. Finanse. Rynki Finansowe. Ubezpieczenia, 77, s. 479–491.
- Bek-Gaik B. (2017), *Sprawozdawczość zintegrowana – przegląd badań*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 92 (148), s. 9–28.
- Bek-Gaik B., Rymkiewicz B. (2015), *Sprawozdawczość zintegrowana w praktyce polskich spółek giełdowych* [w:] B. Micherda (red.), *Sprawozdawczość i rewizja finansowa: uwarunkowania ekonomiczne, społeczne i regulacyjne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Kraków, s. 60–83.
- Bek-Gaik B., Rymkiewicz B. (2016), *Tendencje rozwoju sprawozdawczości zintegrowanej w praktyce polskich spółek giełdowych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego”. Finanse. Rynki Finansowe. Ubezpieczenia, 1 (79), s. 767–785.
- Błażyńska J. (2015), *Użyteczność informacji finansowych sprawozdań finansowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Bommel van K. (2014), *Towards a legitimate compromise?*, „Accounting, Auditing & Accountability Journal”, 27 (7), s. 1157–1189.
- Chersan C. (2015), *Study on Practices and Tendencies in Integrated Reporting*, „Audit Financiar”, 13 (129), s. 91–101.
- Cohen J., Holder-Webb L.L., Nath L., Wood D. (2012), *Corporate reporting on nonfinancial leading indicators of economic performance and sustainability*, „Accounting Horizons”, 26 (1), s. 65–90.
- Dey C., Burns J. (2010), *Integrated Reporting at a Novo Nordisk*, [w:] A. Hopwood, J. Unerman, J. Fries (eds.), *Accounting for Sustainability: Practical Insights*, Earthscan, Oxford, s. 215–232.
- Eccles R.G., Krzus M., Ribot S. (2015), *Model of Best Practice in Integrated Reporting 2015*, „Journal of Applied Corporate Finance”, 27 (2), s. 103–115.
- Eccles R., Herz R.H., Keegan E.M., Philips D.M.H. (2001), *The Value Reporting revolution. Moving Beyond the Earnings Game*, John Wiley & Sons, New York.
- Eccles R., Krzus M.P., Tapscott D. (2010), *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*, Wiley Publisher, New York.
- Eccles R.G., Krzus M. (2014), *Wiley Corporate F&A: Integrated Reporting Movement: Meaning, Momentum, Motives, and Materiality*, Wiley, New York.
- Eccles R.G., Serafeim G. (2014), *Corporate and Integrated Reporting: A Functional Perspective*, „Harvard Business School Working Paper”, No. 14-094, April, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2388716 (dostęp 14.04.2015).
- Flower J. (2015), *The international integrated reporting council: A story of failure*, „Critical Perspectives on Accounting”, 27, s. 1–17.
- Garstecki D. (2015), *Raportowanie zintegrowane w teorii oraz praktyce polskich spółek* [w:] J. Krasodomska, K. Świetla (red.), *Współczesne uwarunkowania sprawozdawczości i rewizji finansowej*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków, s. 129–143.
- Gemon H., Meek G.K. (2001), *Accounting. An International Perspective*, MCGraw-Hill, Singapore, s. 71–72.

- Godfrey P.C., Merrill C.B., Hansen J.M. (2009), *The relationship between corporate social responsibility and shareholder value: an empirical test of the risk management hypothesis*, „Strategic Management Journal”, 30 (4), s. 425–445.
- Gregory A., Tharyan R., Whittaker J. (2014), *Corporate Social Responsibility and Firm Value: Disaggregating the Effects on Cash Flow, Risk and Growth*, „Journal of Business Ethics”, 124 (4), s. 633–657.
- Johnson R.A., Greening D.W. (1999), *The effects of corporate governance and institutional ownership types on corporate social performance*, „Academy of Management Journal”, 42 (5), s. 564–576.
- Krasodomka J. (2014), *Informacje niefinansowe w sprawozdawczości spółek*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków.
- Krasodomka J. (2015), *Sprawozdawczość zintegrowana jako nowy obszar badań naukowych w rachunkowości*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 82 (138), s. 77–92.
- Lai A., Melloni G., Stracchezzini R. (2016), *Corporate Sustainable Development: is 'Integrated Reporting' a Legitimation Strategy?*, „Business Strategy and the Environment”, 25 (3), s. 165–177.
- Morros J. (2016), *The integrated reporting: A presentation of the current state of art. and aspects of integrated reporting that need further development*, „Intangible Capital”, 12 (1), s. 336–356.
- Ngwakwe C.C. (2008), *Environmental Responsibility and Firm Performance: Evidence from Nigeria*, „International Journal of Social, Human Science and Engineering”, 2 (10), s. 6–13.
- Remlein M. (2016), *Koszty i korzyści prezentowania dokonań przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego w zintegrowanym sprawozdaniu*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej”. Zarządzanie, 23 (2), s. 51–59.
- Reverte C. (2012), *The Impact of Better Corporate Social Responsibility Disclosure on the Cost of Equity Capital*, „Corporate Social Responsibility and Environmental Management”, 19, s. 253–272.
- Robb S.W.G., Single L.E., Zarzeski M.T. (2001), *Nonfinancial Disclosures Across Anglo-American Countries*, „Journal of International Accounting”, 10 (1), s. 71–83.
- Rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z 19.07.2002 r. w sprawie stosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (Dz. U. WE L 243 z 11.09.2002).
- Sobczyk M. (2017), *Zakres pojęciowy terminu "informacja niefinansowa" jako źródło zróżnicowania ujawnień niefinansowych przedsiębiorstw*, „Finanse. Rynki Finansowe. Ubezpieczenia”, 4 (88), cz. 1.
- Stubbs W., Higgins C. (2014), *Integrated Reporting and internal mechanisms of change*, „Accounting, Auditing & Accountability Journal”, 27 (7), s. 1068–1089.
- Ustawa z dnia 29.09.1994 roku o rachunkowości (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 39 z późn. zm.).
- Walińska E. (2015), *Zintegrowany raport - początek końca sprawozdania finansowego?*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 82 (138), s. 151–165.
- Walińska E., Bek-Gaik B., Gad J., Rymkiewicz B. (2015), *Sprawozdawczość przedsiębiorstwa jako narzędzie komunikacji z otoczeniem, Wymiar finansowy i niefinansowy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Źródła internetowe

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32014L0095> (dostęp 13.07.2018).
- The International <IR> Framework* (2013), IIRC, <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> (dostęp 24.06.2018).
- Towards Integrated Reporting – Communicating Value in the 21st Century* (2011), IIRC, http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf (dostęp 20.12.2014).

